



ieis

İLAÇ ENDÜSTRİSİ
İŞVERENLER SENDİKASI

TÜRKİYE İLAÇ SEKTÖRÜ

2016

Türkiye İlaç Sektörü

2016



Mayıs 2017

Telif Hakkı, 2017, © İlaç Endüstrisi İşverenler Sendikası

Bu rapor İlaç Endüstrisi İşverenler Sendikası'na ait olup, rapora ilişkin tüm haklar saklıdır ve Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu ile Türk Ceza Kanunu hükümleri kapsamında korunmaktadır.

Bu raporun tamamı ya da bir kısmı herhangi bir amaçla ve herhangi bir yolla kaynak gösterilmeden kopyalanamaz, çoğaltılamaz, dağıtılamaz, yayımlanamaz ve sair yollarla haksız olarak kullanılamaz.

İçindekiler

GİRİŞ

1. TÜRKİYE İLAÇ PAZARI	4
1.1. PAZARDAKİ BÜYÜME VE KAYNAKLARI	5
A. Fiyat.....	5
B. Hacim	5
C. Satış Dağılımı	6
D. Yeni Ürün.....	6
1.2. PAZARIN YAPISI	7
A. Referans-Eşdeğer İlaçlar	7
B. İthal-İmal İlaçlar	8
C. Biyoteknolojik İlaçlar	10
D. Tedavi Grupları.....	12
E. Ortalama Fiyatlar	13
F. Perakende Fiyat Aralıkları.....	13
2. TIBBİ ÜRÜN PAZARI	16
3. ÜRETİM	17
4. AR-GE	17
5. YATIRIM TEŞVİKLERİ	18
6. İSTİHDAM	19
7. DIŞ TİCARET	19
8. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	22

Tablolar Listesi

Tablo 1 - İlaç Pazarı Alt Dağılımları	5
Tablo 2 - Pazardaki İlaçların Adetssel Dağılımı	6
Tablo 3 - Referans-Eşdeğer İlaçlar Alt Dağılımları	8
Tablo 4 - İthal-İmal İlaçlar Alt Dağılımları	9
Tablo 5 - Biyoteknolojik İlaçlar	11
Tablo 6 - İlaç Ortalama Fiyat Dağılımı	13
Tablo 7 - İlaç Ortalama Fiyatlarında Değişim.....	13
Tablo 8 - Tıbbi Ürün Pazarı Alt Dağılımları.....	16
Tablo 9 - İlaç Endüstrisinde Yatırım Teşvikleri.....	19
Tablo 10 - Eczacılık Ürünleri İhracat ve İthalatı	20
Tablo 11 - Kilo Başlı İhracat Değeri.....	21
Tablo 12 - Ülke Bazında İhracat.....	22
Tablo 13 - Ülke Bazında İthalat	22

Grafikler Listesi

Grafik 1 - Türkiye İlaç Pazarı.....	4
Grafik 2 - Büyümenin Kaynakları	5
Grafik 3 - Referans-Eşdeğer İlaçlar (Değer).....	7
Grafik 4 - Referans-Eşdeğer İlaçlar(Kutu).....	7
Grafik 5 - Referans-Eşdeğer İlaçlar Pazar Payı (Değer)	8
Grafik 6 - Referans-Eşdeğer İlaçlar Pazar Payı (Kutu)	8
Grafik 7 - İthal-İmal İlaçlar (Değer).....	9
Grafik 8 - İthal-İmal İlaçlar (Kutu).....	9
Grafik 9 - İthal-İmal İlaçlar Pazar Payı (Değer)	9
Grafik 10 - İthal-İmal İlaçlar Pazar Payı (Kutu).....	9
Grafik 11 - Biyoteknolojik İlaçlar (Değer)	10
Grafik 12 - Biyoteknolojik İlaçlar (Kutu).....	10
Grafik 13 - Referans-Biyobenzer İlaçlar Pazar Payı (Değer)	11
Grafik 14 - Referans-Biyobenzer İlaçlar Pazar Payı (Kutu)	11
Grafik 15 - Değer Ölçeğinde Tedavi Grupları.....	12
Grafik 16 - Kutu Ölçeğinde Tedavi Grupları.....	12
Grafik 17 - Perakende Fiyat Dağılımı.....	13
Grafik 18 - Referans Ürünler Fiyat Dağılımı	14
Grafik 19 - Eşdeğer Ürünler Fiyat Dağılımı	14
Grafik 20 - İthal Ürünler Fiyat Dağılımı	15
Grafik 21 - İmal Ürünler Fiyat Dağılımı	15
Grafik 22 - Tıbbi Ürün Pazarı.....	16
Grafik 23 - Tıbbi Ürün Ortalama Fiyat Dağılımı.....	16
Grafik 24 - Sanayi Üretim Endeksi Değişimi (2010-2016).....	17
Grafik 25 - İlaç Sektörü Ar-Ge Harcaması.....	18
Grafik 26 - İlaç Sektörü Akredite Ar-Ge Merkezi Sayısı.....	18
Grafik 27 - İlaç Endüstrisinde İstihdam.....	19
Grafik 28 - Türkiye Dış Ticareti İçerisinde İlaç.....	20
Grafik 29 - Kur Değişimleri	23

GİRİŞ

İlaç endüstrisi; insan yaşamını doğrudan etkileyen sağlık ve tedavi hizmetleri sunması, yüksek katma değer ve ileri teknolojiye dayanan yapısı, deneyimli insan gücü, uzun yıllara dayanan üretim kültürü ve ihracat potansiyeliyle ülkemizin hedeflediği sanayi dönüşümünün başarısında stratejik öneme sahip öncü sektörlerden birisi.

Türkiye ilaç endüstrisi, yaklaşık 500 kuruluş, uluslararası standartlarda ve ileri teknoloji ile üretim yapan 69 tesis ve 24 akredite Ar-Ge merkezi ile Türkiye ekonomisine önemli katkıda bulunan bir sektör olmanın gururunu yaşamaktadır.

11 binden fazla ürünü halkımıza sunan sektörümüzün bir diğer gurur kaynağı ise, Avrupa Birliği (AB), Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT), Kuzey Afrika ve Ortadoğu ülkeleri başta olmak üzere 150'den fazla ülkeye yaptığı ihracat ile ekonomimize kattığı değerdir.

1964 yılında üyelerinin çalışma koşullarını iyileştirmek ve sağlık politikalarının gelişmesine katkıda bulunmak amacıyla kurulmuş olan İlaç Endüstrisi İşverenler Sendikası, ilaç endüstrisinin bütün alanlarıyla yakından ilgilenmektedir.

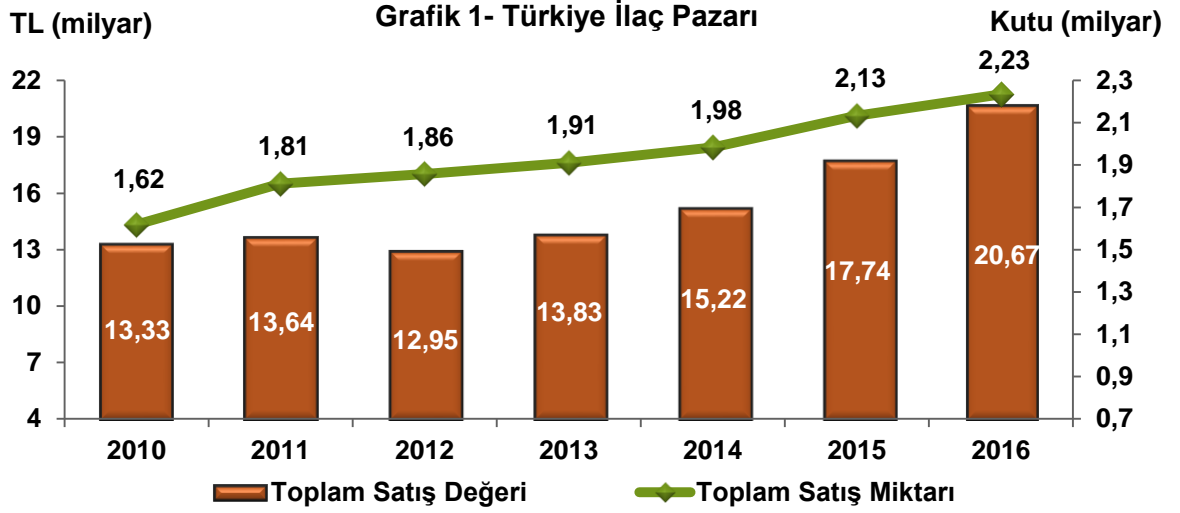
İEİS olarak, endüstrimiz için hedefimiz, Ar-Ge yetkinliğini artırarak, özellikle biyoteknoloji alanında olmak üzere, daha yüksek katma değerli ürünler üretmesi, küresel bir ilaç üreticisi ve ihracatçısı konumuna gelmesidir. Endüstrimizin bu hedefe yolculuğunda öncü bir rol üstleniyoruz.

İlgiyle inceleneceğini umduğumuz Türkiye İlaç Sektörü 2016 Raporu bir yandan 2016 yılının analizini yaparken, diğer yandan da 2010-2016 arasındaki 6 yılı incelemektedir. Bu çalışmada Türkiye ilaç pazarı referans ve eşdeğer ilaçlar, ithal ve imal ilaçlar ile biyoteknolojik ilaçlar olmak üzere farklı kategorilerde; hem pazar yapısı hem de ilaç fiyatları açısından derinlemesine incelenmiştir. Bunun yanı sıra, Sağlık Bakanlığında ruhsatlı biyosidal ürünleri, farmasötik formdaki bazı tıbbi cihazları, özel tıbbi amaçlı gıdaları, kozmetik ve dermokozmetik ürünleri; Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığında izinli vitaminleri, gıda takviyelerini, ve mamaları kapsayan Türkiye tıbbi ürünler pazarı da mercek altına alınmıştır. Raporumuzda ayrıca ilaç sektörüne ilişkin üretim, Ar-Ge, yatırım teşvikleri, istihdam ve dış ticaret verilerinin analizi de bulunmaktadır.

Türkiye ilaç sektörünün hizmetinde olan İEİS, yürüttüğü çalışmalarla hem kamu hem de özel sektör için bir referans kurum işlevi görmektedir. Sektörümüzün verilerini analize çevirerek, endüstrimizin geleceğine ışık tutan bu tür çalışmaları düzenli olarak paydaşlarımızın bilgisine sunmaktan büyük memnuniyet duymaktayız.

1. Türkiye İlaç Pazarı

Türkiye ilaç pazarı 2016'da hastane ve eczane kanalında toplam %16,5 büyüme ile 20,67 milyar TL'ye ulaşmıştır. Kutu ölçeğinde ise %4,7 büyüme ile 2,23 milyar kutu satış gerçekleşmiştir. Hastane pazarı 2016'da toplam pazarın değerinde %13,2'sini, kutuda ise %12,4'ünü oluşturmaktadır.



Kaynak: IMS, İEİS

2010-2016 arasındaki 6 yıllık dönem incelendiğinde ilaç pazarının 2010'daki 13,33 milyar TL düzeyinden %55 artışla 2016'da 20,67 milyar TL düzeyine ulaştığı görülmektedir. Bu büyüme, bileşik bazda yıllık (CAGR) %7,6 düzeyinde bir artış ifade ederken, aynı dönemdeki %53,5 düzeyindeki üretici fiyatları enflasyonu göz önüne alındığında sadece %1 oranında reel bir artış ifade etmektedir.

Sağlıkta Dönüşüm Programı çerçevesinde kamu sağlık hizmetlerine ve hekime erişimdeki artış, ortalama yaşam süresindeki yükselme, artan ve yaşlanan nüfus gibi dinamiklerin etkisiyle ilaç pazarı 2010'daki 1,62 milyar kutuluk seviyeden 6 yıllık dönemde %38 artarak 2,23 milyar kutuya ulaşmıştır. Bu genişleme bileşik bazda yıllık (CAGR) %5,5 düzeyindedir.

Sektörde faaliyet gösteren firmalar incelendiğinde 2010'da toplam 441 olan firma sayısı 2016'da 496'ya ulaşmıştır. Yerli-yabancı sermaye ayrımına bakıldığında 2010'da sektörde 109 tane yabancı firma faaliyet gösteriyor iken, 2016'da yabancı firma sayısı 124'e ulaşmıştır. Bununla birlikte ilgili dönemde 40 yerli firma pazara girmiş ve yerli firma sayısı 2016'da 372'ye ulaşmıştır. Böylelikle yabancı firmaların değer ölçeğinde pazar payı son 6 sene içinde 2 puan azalarak %65'e gerilemiştir. Diğer yandan, 2010'da pazarın %90'ını 50 firma oluşturmaktaydı. 6 yıllık süre içerisinde pazarda başı çeken firmaların pazar payları giderek azalmış ve pazarın %90'ını oluşturan firma sayısı 2016'da 66'ya yükselmiştir. Bu firmalar içinde yabancı sermayeli şirketlerin payı %68'dir.

İlaç pazarının alt kırılımları incelendiğinde ilaç pazarında reçeteli ruhsatlı ürünlerin paylarını 0,7 puan arttırdıkları görülmektedir. Reçeteli ilaçlar içerisinde ise geri ödemesiz ürünler 4,1 puan pay kazanmıştır.

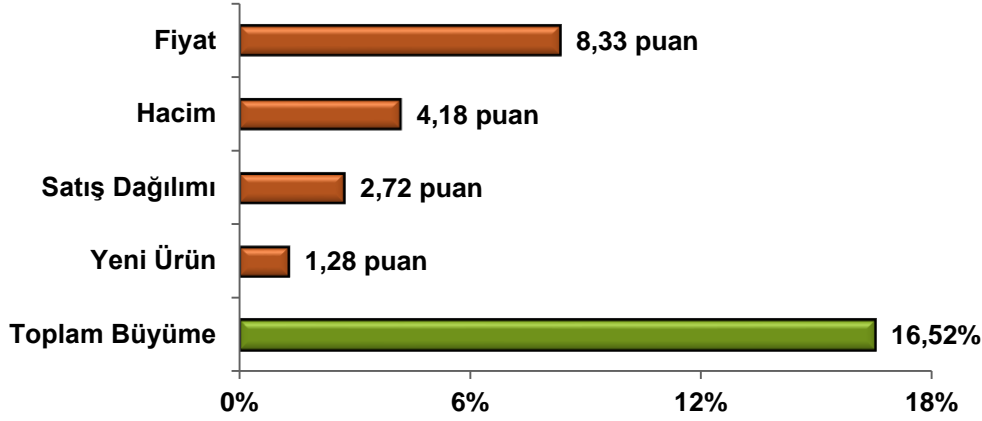
Tablo 1- İlaç Pazarı Alt Dağılımları

	2010		2016	
	Değer (Milyar TL)	Pay	Değer (Milyar TL)	Pay
İlaç	13,33	100%	20,67	100%
Reçeteli	13,21	99,1%	20,63	99,8%
Geri Ödemeli	12,90	96,7%	19,29	93,3%
Geri Ödemesiz	0,31	2,3%	1,34	6,5%
Reçetesiz	0,12	0,9%	0,04	0,2%
Geri Ödemeli	0,10	0,8%	0,02	0,1%
Geri Ödemesiz	0,02	0,2%	0,02	0,1%

Kaynak: IMS, İEİS

1.1. Pazardaki Büyüme ve Kaynakları

Pazardaki büyümenin kaynakları incelendiğinde değer ölçeğinde büyümeye katkı sağlayan 4 ana etken bulunmaktadır. Bunlar; mevcut portföydeki hacim ve fiyat artışları, portföye yeni ürün girişleri ve satış dağılımındaki değişimlerdir.

Grafik 2 - Büyümenin Kaynakları

Kaynak: IMS, İEİS

A. Fiyat

2016 yılında ilaç pazarının büyümesine en çok katkı sağlayan etken mevcut ürünlerdeki fiyat artışı olmuş ve %16,5'lik büyümenin (2.931 milyon TL) 8,33 puanı (1.478 milyon TL) buradan gelmiştir. Hatırlanacağı üzere, Şubat 2016'da ilaç fiyatlarını belirleyen kur %1,82 düzeyinde artarken bazı ürün gruplarındaki iskonto oranları düşürülmüştü. Bunlara ek olarak, perakende satış fiyatı 5,63 TL ve altında olan düşük fiyatlı ürünlere kademeli olarak %10 ile %20 arasında değişen fiyat artışları uygulanmış, ilaveten fiyat aralığı 5,64 - 10,77 TL arasında olan yirmi yıllık ürünlere ise %3 oranında fiyat artışı verilmişti. Bütün bu etkenler, mevcut portföyün fiyat seviyesine katkı sağlamıştır.

B. Hacim

Pazardaki büyümenin 4,18 puanı (742 milyon TL) ilaç talebindeki artışa bağlı olarak mevcut ürün portföyündeki hacim (kutu) artışından kaynaklanmıştır.

C. Satış Dağılımı

Pazarda mevcut ürünlerin satış dağılımındaki değişiklikler, başka bir ifadeyle pahalı ya da ucuz ürünlere doğru satış hacmindeki değişim, büyümeye 2,72 puan (483 milyon TL) katkı sağlamıştır.

D. Yeni Ürün

Bununla birlikte 2016'da pazara yeni giren ilaçlar büyümeye 1,28 puanlık (227 milyon TL) katkı yapmıştır.

Pazara yeni giren ilaçların dağılımı incelendiğinde 2016'da 3 tanesi reçetesiz, 437 tanesi reçeteli olmak üzere toplam 440 adet ruhsatlı ilaç girdiği görülmektedir. Bu 440 ilacın 427 tanesi kimyasal olup, 13 tanesi biyoteknolojik ilaçtır.

Pazara yeni sunulan ilaçlar içinde adet bazında en fazla paya sahip olan tedavi grupları onkoloji ve sinir sistemi ilaçları olmuştur. 57 tane onkoloji (%13,0), 48 tane sinir sistemi (%10,9), 35 tane sindirim sistemi ilacı (%8,0), 33 tane antibiyotik(%7,5), 28 tane kardiyovasküler ilaç (%6,4) ile 26 tane serum ve aşı (%5,9) pazara girmiştir. Yeni giren ilaçların %51,6'sını bu tedavi grupları oluşturmaktadır.

2016'da pazara 76 tane kimyasal, 9 tane referans biyoteknolojik olmak üzere toplam 85 adet referans ilaç girmiştir. Bu 85 referans üründen yalnızca 3 tanesinin eşdeğer rakibi bulunmaktadır ve bu ürünlerin yalnızca 7 tanesi Türkiye'de üretilmektedir. Bu 85 ürünün ortalama fiyatı ise 66,4 TL'dir.

Yine aynı dönemde pazara 4 tane biyobenzer, 351 adet kimyasal olmak üzere toplam 355 adet eşdeğer ilaç girmiştir. Bu 355 ilacın yalnızca 21 tanesi ithal ürün sınıfındadır. Dolayısıyla, yeni giren ilaçlar içerisinde eşdeğer imal ürünlere doğru bir yönelim vardır. Eşdeğer ilaçların ortalama fiyatı ise 10,2 TL'dir.

Bütün bu ürünler ilaç pazarındaki büyümeyi 1,3 puan arttırmıştır.

Tablo 2- Pazardaki İlaçların Adetsel Dağılımı

	2016
İlaç	440
Referans	85
▪ Eşdeğeri Var	3
▪ Eşdeğeri Yok	82
Eşdeğer	355
▪ İthal	21
▪ İmal	334

Kaynak: IMS, İEİS

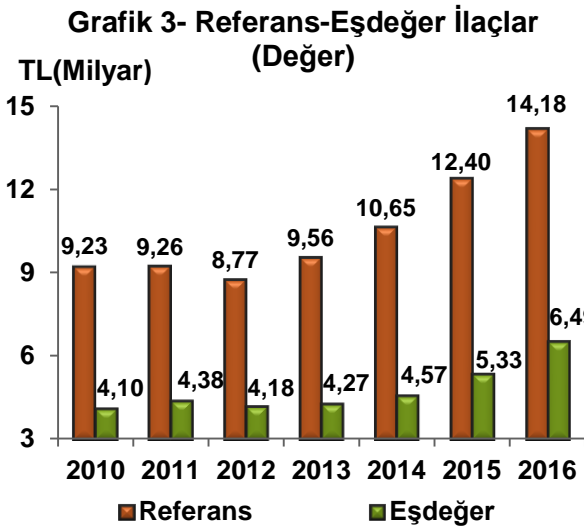
1.2. Pazarın Yapısı

A. Referans-Eşdeğer İlaçlar

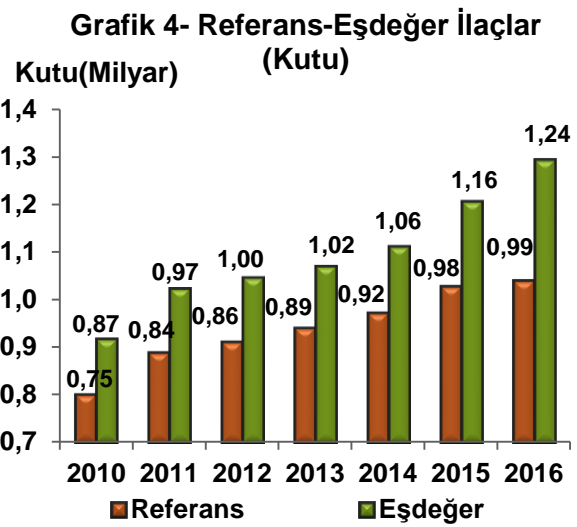
2015'te 12,40 milyar TL düzeyinde olan referans ilaç pazarı, 2016'da %14,3 artış oranı ile 14,18 milyar TL'ye ulaşmıştır. Kutu ölçeğinde ise %1,2 büyüme ile 0,99 milyar kutu satış gerçekleşmiştir.

Eşdeğer ilaç pazarı ise 2016'da %21,7 artışla 6,49 milyar TL'ye ulaşmıştır. Kutu ölçeğinde ise eşdeğer ilaçlar %7,6 büyüyerek 1,24 milyar hacme ulaşmıştır.

2010-2014 arası dönemde iskonto oranlarının artırılması, kaynak fiyat oranlarının düşürülmesi, ilaç fiyatlarını belirleyen Avro değerinin mevzuatta aranan şartlar sağlandığı halde güncellenmemesi gibi maliyet azaltıcı fiyat politikaları etkisiyle referans ve eşdeğer ilaçlarda ciddi kayıplar olmuştur. 2015 ve 2016'da Avro değerinin küçük bir miktar da olsa güncellenmesi, bazı ürün gruplarında iskonto oranlarının düşürülmesi, düşük fiyatlı ürünlere uygulanan zamların etkisiyle değer bazında 2010-2016 arası dönemde referans ve eşdeğer ilaçlar sırasıyla %53,6 ve %58,2 düzeyinde artış göstermiştir. Bu gelişmeler etkisiyle ilaç pazarı son iki yılda bir miktar toparlansa da enflasyondan arındırıldığında her iki ürün grubunun da reel olarak sırasıyla sadece %0,1 ve %3 düzeylerinde artış gösterdiği anlaşılmaktadır. Kutu ölçeğinde ise ilgili dönemde referans ürünlerde %31,7, eşdeğer ürünlerde %43,4'lük büyüme kaydedilmiştir.

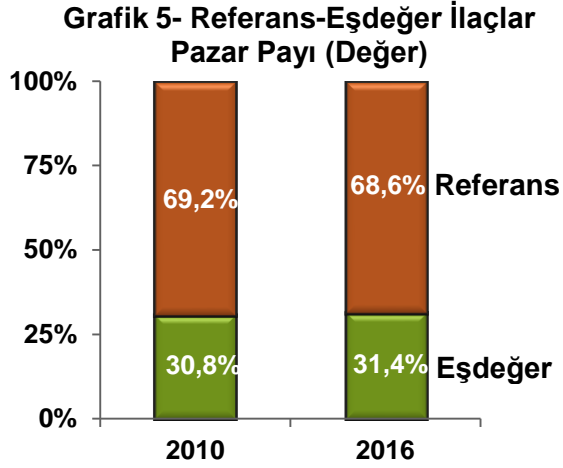


Kaynak: IMS, İEİS

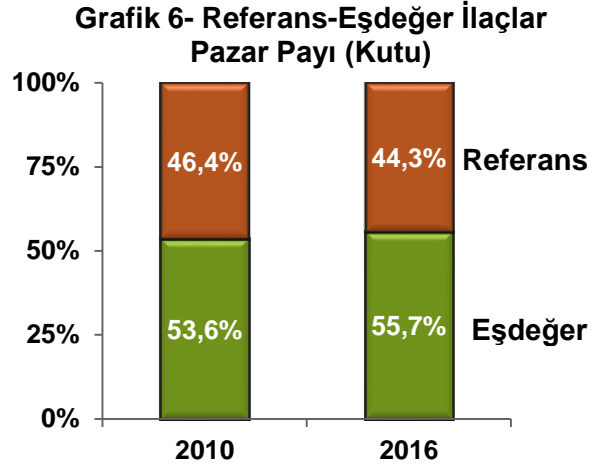


Kaynak: IMS, İEİS

Değer ölçeğinde 2012'den bu yana referans ilaçlara karşı pazar payı küçülmemekte olan eşdeğer ilaçlar, son iki yılda ilaç pazarının üstünde büyüme kaydederek pazar paylarını artırmıştır. Kutu ölçeğinde ise eşdeğer ilaçlarda 2015'te yakalanan %8,8'lik artışı takiben 2016'da büyüme hız keserek %7,6 seviyesinde kalmıştır. Eşdeğer ilaçlar, 2016'da değerde %31,4, kutuda ise %55,7 paya sahiptir.



Kaynak: IMS, İEİS



Kaynak: IMS, İEİS

Referans-eşdeğer ürünlerin ithal-imal ayrımına bakıldığında, 2016'da referans ürünlerin değer ölçeğinde %80'ini, kutuda ise %49'unu ithal ürünlerin oluşturduğu görülmektedir. Eşdeğer ürünlerin ise neredeyse tamamını yurtiçinde üretilen ilaçlar oluşturmaktadır. İthal eşdeğer ürünlerin pazar paylarının küçülmesinde Sağlık Bakanlığı tarafından uygulanmakta olan yurtdışı GMP denetimlerinin etkili olduğu düşünülmektedir.

Tablo 3- Referans-Eşdeğer İlaçlar Alt Dağılımları

	REFERANS İLAÇ				EŞDEĞER İLAÇ			
	2010		2016		2010		2016	
	İthal	İmal	İthal	İmal	İthal	İmal	İthal	İmal
KUTU	42%	58%	49%	51%	8%	92%	3%	97%
(mn)	315	436	483	506	74	794	37	1.207
TL	74%	26%	80%	20%	13%	87%	5%	95%
(mn)	6.798	2.428	11.323	2.853	541	3.564	355	6.138

Kaynak: IMS, İEİS

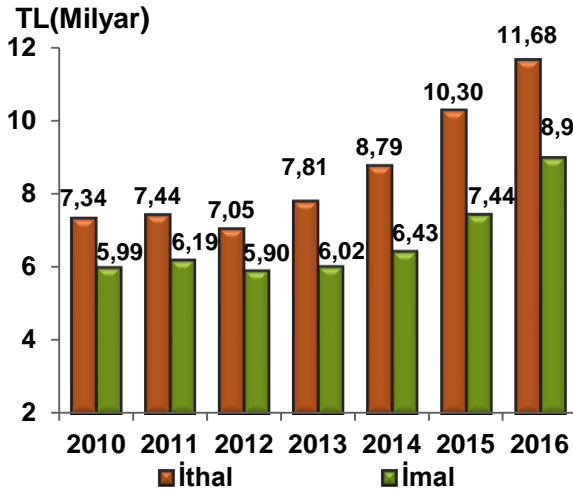
B. İthal-İmal İlaçlar

2013 yılından bu yana yükselme trendi içerisinde olan ithal ürünlerde 2016'da büyüme yavaşlamış ve bu ürünler değerinde %13,4, kutuda ise %3,2 ile ilaç pazarının altında artış göstermiştir. 2016'da ithal ürünler değerinde 11,68 milyar TL'ye, kutuda ise 0,52 milyar kutu hacmine ulaşmıştır.

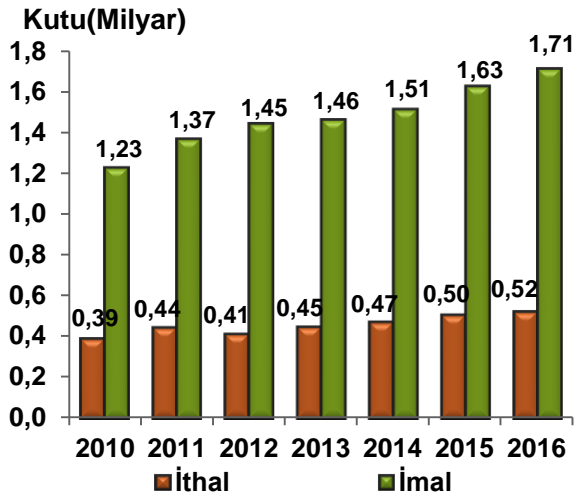
6 yıllık dönem içerisinde ise ithal ürünler değerinde toplam %59,1 artış göstermiştir. Bu büyüme bileşik bazda yıllık (CAGR) %8 düzeyinde bir artış ifade etmektedir. Kutu ölçeğinde ise ilgili yıllar arasında bu ürünler ilaç talebindeki artışa bağlı olarak %33,9 büyüme kaydetmiştir.

Buna karşılık yurtiçinde üretilen ilaçlar 2016'da son 6 yıl içerisinde gerçekleşen en yüksek artış oranını göstererek %20,9 büyüme ile 8,99 milyar TL'ye ulaşmışlardır. Kutu ölçeğinde ise %5,2 büyüme ile 1,71 milyar kutu satış gerçekleşmiştir.

Son 6 yılda ise imal ilaçlar değerinde %50, kutuda %39,3 oranlarında artış göstermiştir.

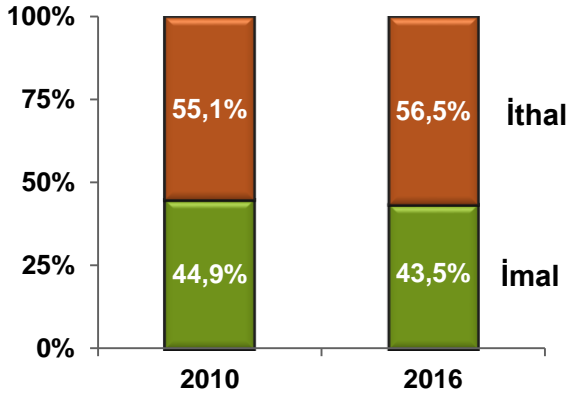
Grafik 7- İthal-İmal İlaçlar (Değer)

Kaynak: IMS, İEİS

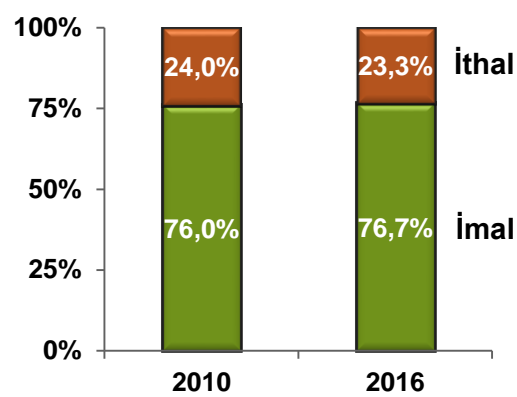
Grafik 8- İthal-İmal İlaçlar (Kutu)

Kaynak: IMS, İEİS

2016'da ithal ilaçlar ilaç pazarının değer ölçeğinde %56,5'ini, kutuda ise %23,3'ünü oluşturmaktadır.

Grafik 9- İthal-İmal İlaçlar Pazar Payı (Değer)

Kaynak: IMS, İEİS

Grafik 10- İthal-İmal İlaçlar Pazar Payı (Kutu)

Kaynak: IMS, İEİS

İmal ürünler içerisinde ağırlıklı olarak yer alan eşdeğer ürünler, 6 yıl içerisinde hem değer hem de kutu bazında konumlarını daha da güçlendirmiştir. Eşdeğer ürünlerin ithal ürünler içerisindeki payı ise giderek azalmaktadır. 2016'da ülkemizde üretilen ilaçların değer ölçeğinde %70'i, kutuda ise %68'i eşdeğer ürünlerden oluşmaktadır.

Tablo 4- İthal-İmal İlaçlar Alt Dağılımları

	İTHAL İLAÇ				İMAL İLAÇ			
	2010		2016		2010		2016	
	Referans	Eşdeğer	Referans	Eşdeğer	Referans	Eşdeğer	Referans	Eşdeğer
KUTU (mn)	81%	19%	93%	7%	35%	65%	30%	70%
	315	74	483	37	436	794	506	1.207
TL (mn)	93%	7%	97%	3%	41%	59%	32%	68%
	6.798	541	11.323	355	2.428	3.564	2.853	6.138

Kaynak: IMS, İEİS

C. Biyoteknolojik İlaçlar

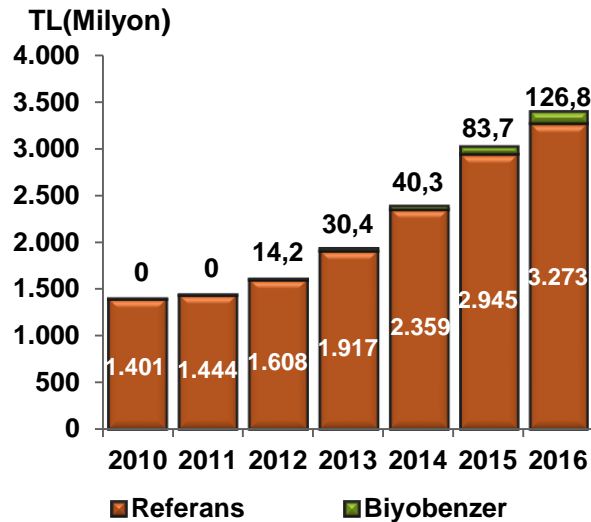
Türkiye ilaç pazarında tüm formlarıyla birlikte 191 adet referans biyoteknolojik (sadece farklı markalar sayıldığında 86 adet) ve 38 adet biyobenzer ilaç (farklı marka olarak 13 adet) olmak üzere toplam 229 adet (99 farklı marka) biyoteknolojik ilaç bulunmaktadır. Biyobenzer ilaçlar içerisinde imal statüsünde olan 13 adet (farklı marka olarak 5) ilaç bulunmaktadır.

Biyoteknolojik ilaçlar 2016'da %12,3 artışla 3,40 milyar TL'ye ulaşmış olup reçeteli ilaçlar içerisinde %16,5'lik bir paya sahiptir. Referans biyoteknolojik ürünleri incelediğimizde 2015'te 2,94 milyar TL düzeyinde olan pazar, 2016'da %11,1 büyüyerek 3,27 milyar TL olmuştur. Biyobenzer ilaç pazarı ise 2016'da %51,4 artış göstererek 126,76 milyon TL'ye ulaşmıştır.

Kutu ölçeğinde ise biyoteknolojik ilaçlar 2016'da %4,6 artışla 25,65 milyon kutu hacmine ulaşmıştır. Referans biyoteknolojik ürünlerin satışında bir değişiklik olmazken biyobenzer ürünlerin kutu satışlarında %48,9 oranında artış gerçekleşmiş ve bu ürünlerde 2016'da 3,43 milyon kutu satışı gerçekleşmiştir.

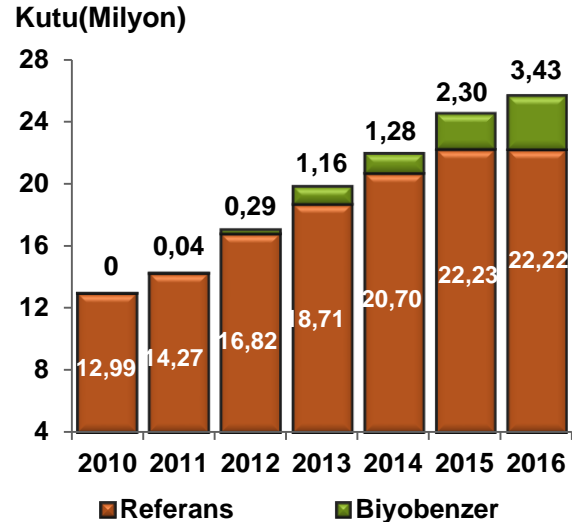
Türkiye'de absiksimab, epoetin alfa, filgrastim, insülin glargine, somatropin, infliksimab, enoksaparin sodyum içeren biyobenzer ürünler ruhsatlandırılmış olup, bunlardan Türkiye'de üretimi olanlar; enoksaparin sodyum, epoetin alfa, filgrastim ve infliksimab etkin maddelerini içermektedir. Referans biyoteknolojik ilaçların patent sürelerinin bitmesiyle beraber biyobenzer ürünlerin sayısının ilerleyen dönemlerde hızla artması beklenmektedir.

Grafik 11- Biyoteknolojik İlaçlar (Değer)



Kaynak: IMS, İEİS

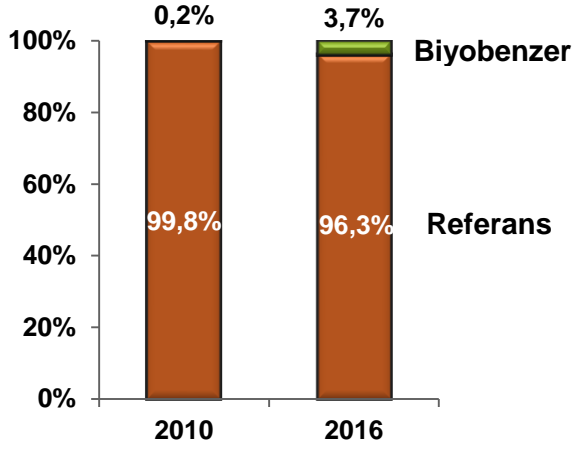
Grafik 12- Biyoteknolojik İlaçlar (Kutu)



Kaynak: IMS, İEİS

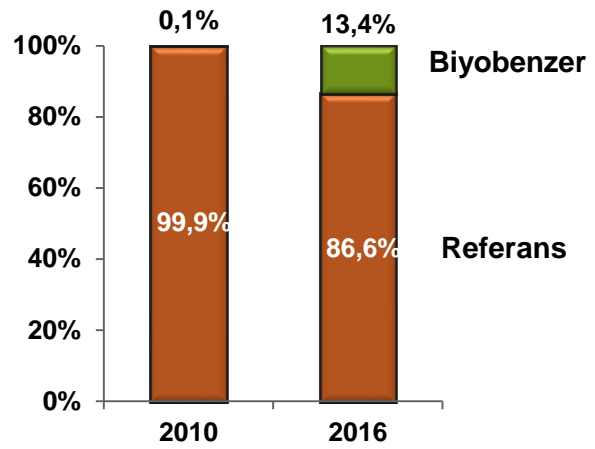
2010 yılında biyobenzer ilaçlar biyoteknolojik ilaçlar içerisinde neredeyse hiç yer almazken, 2016'da değerinde %3,7, kutuda %13,4 oranında pay almaktadır.

Grafik 13- Referans-Biyobenzer İlaçlar Pazar Payı (Değer)



Kaynak: IMS, İEİS

Grafik 14- Referans-Biyobenzer İlaçlar Pazar Payı (Kutu)



Kaynak: IMS, İEİS

ATC 2 grubu bazında sınıflandırıldığında kan ve kan yapan biyoteknolojik ilaçların biyobenzerler içerisinde paylarını ciddi anlamda arttırdıkları görülmektedir. Referans biyoteknolojik ürün pazarında da antineoplastikler, immünomodülatör ajanlar, sindirim sistemi ve metabolizma ilaçları başı çekmektedir.

Tablo 5- Biyoteknolojik İlaçlar

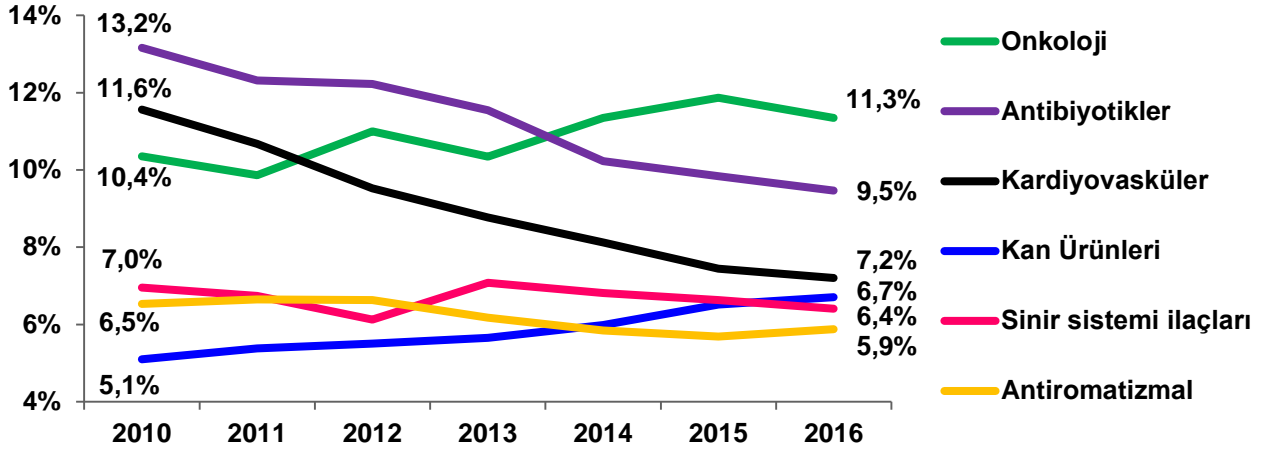
	Kutu		Değer	
	2010	2016	2010	2016
Biyobenzer	100%	100%	100%	100%
Kan ve kan yapan organlar	0,00%	90,24%	0,00%	56,59%
Antineoplastikler ve İmmünomodülatör Ajanlar	100,00%	7,27%	100,00%	34,08%
Sistemik hormonal preparatlar (seks hormonları ve insülinler hariç)	0,00%	1,90%	0,00%	8,22%
Sindirim sistemi ve metabolizma	0,00%	0,59%	0,00%	1,11%
Referans	100%	100%	100%	100%
Antineoplastikler ve İmmünomodülatör Ajanlar	8,24%	9,41%	47,58%	45,94%
Sindirim sistemi ve metabolizma	51,11%	59,32%	24,37%	27,53%
Kan ve kan yapan organlar	35,08%	23,13%	17,15%	11,27%
Oftalmolojikler	0,12%	1,00%	1,49%	6,43%
Sistemik hormonal preparatlar (seks hormonları ve insülinler hariç)	1,88%	2,43%	4,10%	2,82%
Genito ürüner sistem ve seks hormonları	3,29%	3,78%	3,73%	2,34%
Solunum Sistemi	0,07%	0,66%	0,35%	2,02%
Sistemik kullanılan antiinfektifler	0,22%	0,24%	1,24%	1,09%
Dermatolojik İlaçlar	0,00%	0,03%	0,00%	0,55%
Kas-İskelet Sistemi	0,00%	0,01%	0,00%	0,02%

Kaynak: IMS, İEİS

D. Tedavi Grupları

İlaç pazarı tedavi grupları açısından incelendiğinde tutar ölçeğinde son 6 yılda onkoloji ve kan ürünleri artma eğilimi göstermişlerdir. Onkoloji ilaçları bir önceki yıla göre 0,5 puan kaybetmesine rağmen %11,3 pay ile 2016'da da pazarda değer bazında en çok satışa sahip olan tedavi grubu olmuştur.

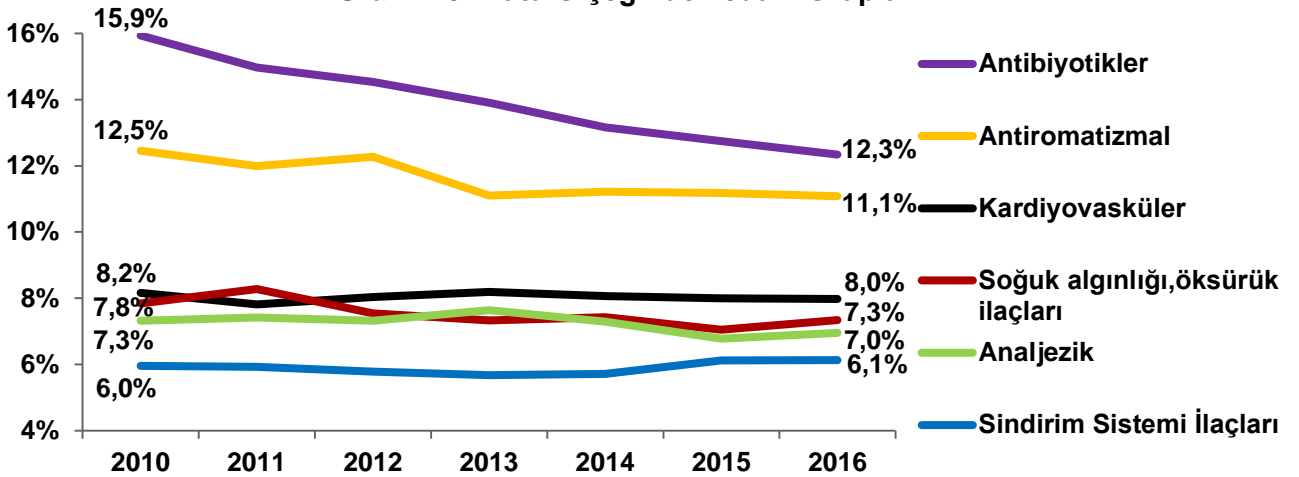
Grafik 15- Değer Ölçeğinde Tedavi Grupları



Kaynak: IMS, İEİS

Kutu bazında incelediğimizde ise pazarda başı çeken tedavi gruplarında azalma eğilimi görülmektedir. 2010'dan bu yana en çok azalma gösteren grup antibiyotikler olmasına rağmen 2016'da hala kutu bazında en çok tüketime sahip ilaçlar %12,3 pay ile yine antibiyotikler olmuştur.

Grafik 16- Kutu Ölçeğinde Tedavi Grupları



Kaynak: IMS, İEİS

E. Ortalama Fiyatlar

Ortalama fiyatlarda 2013'ten bu yana artış eğilimi bulunmaktadır. 2010-2016 yılları arasında ilaçların ortalama fiyatı %12,4 artarak 9,25 TL olmuştur. İlgili yıllar arasında en fazla artış gösteren ürün grubu ise %18,8 ile ithal ilaçlar olmuştur.

2015-2016 yılları arasındaki değişim incelendiğinde ise ilaç fiyatlandırılmasında kullanılan dönüşüm kurundaki artışın etkisiyle ilaç pazarında %11, referans-eşdeğer ilaçlarda %13, ithal ilaçlarda %10 seviyesinde artış gözlemlenirken, imal ürünlerde %15'lik bir büyüme gerçekleşmiştir.

Tablo 6- İlaç Ortalama Fiyat Dağılımı

TL	İlaç	Referans	Eşdeğer	İthal	İmal
2010	8,24	12,29	4,73	18,89	4,87
2011	7,52	11,04	4,50	16,83	4,52
2012	6,97	10,19	4,20	17,13	4,08
2013	7,24	10,75	4,18	17,51	4,11
2014	7,67	11,56	4,30	18,72	4,25
2015	8,32	12,70	4,61	20,42	4,57
2016	9,25	14,33	5,22	22,44	5,25

Kaynak: IMS, İEİS

Tablo 7- İlaç Ortalama Fiyatlarında Değişim

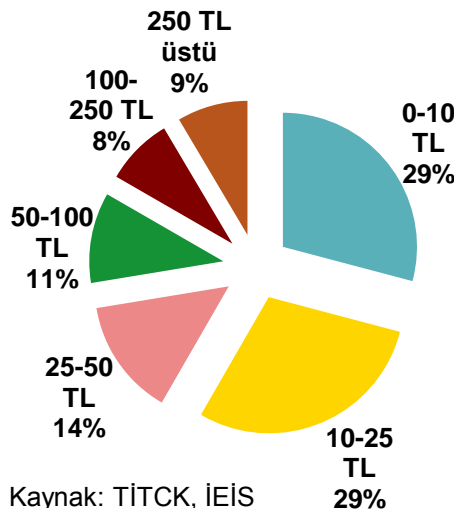
Değişim	İlaç	Referans	Eşdeğer	İthal	İmal
2010-2016	12,4%	16,6%	10,3%	18,8%	7,7%
2015-2016	11,3%	12,9%	13,1%	9,9%	14,9%

Kaynak: IMS, İEİS

F. Perakende Fiyat Aralıkları

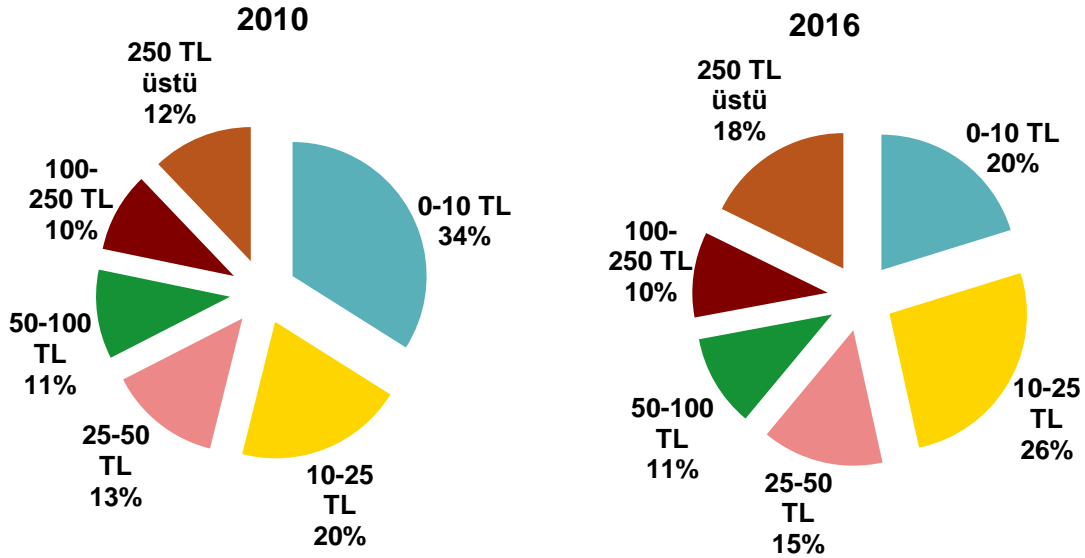
Pazardaki ilaçların perakende satış fiyat dağılımına bakıldığında 2016 yılında ilaç pazarının %72'sini 50 TL ve altındaki ürünlerin oluşturduğu görülmektedir. 2016'da %29 ile pazarda en çok paya sahip ilaçlar 0-10 TL ile 25-50 TL arasındaki ürünler olmuştur.

**Grafik 17- Perakende Fiyat Dağılımı
2016**



Referans ilaçlarda son 6 yılda 0-10 TL arasındaki ilaçların payında azalma görülürken 100-250 TL dışındaki diğer ürün grupları paylarını arttırmıştır. Referans ilaçlarda en çok paya sahip grup ise %26 ile 10-25 TL arasındaki ilaçlar olmuştur.

Grafik 18- Referans Ürünler Fiyat Dağılımı

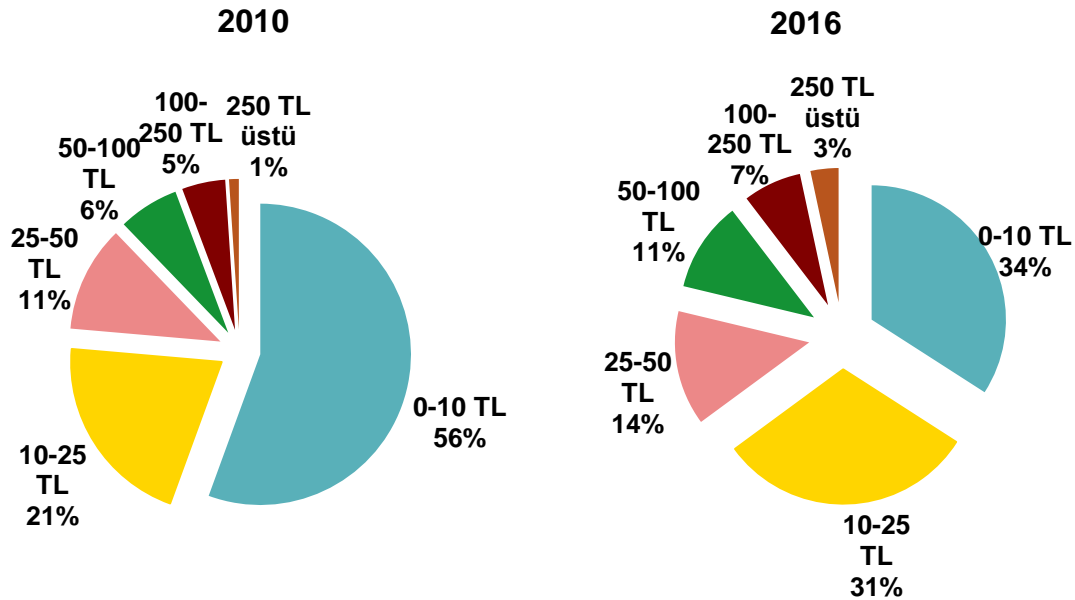


Kaynak: TİTCK, İEİS

Kaynak: TİTCK, İEİS

Eşdeğer ürünlerin fiyat aralıkları incelendiğinde 2016 yılı itibarıyla 0-10 TL fiyat aralığında yer alan ilaçlar %34 ile en çok pazar payına sahip ürün grubu olmuştur.

Grafik 19- Eşdeğer Ürünler Fiyat Dağılımı

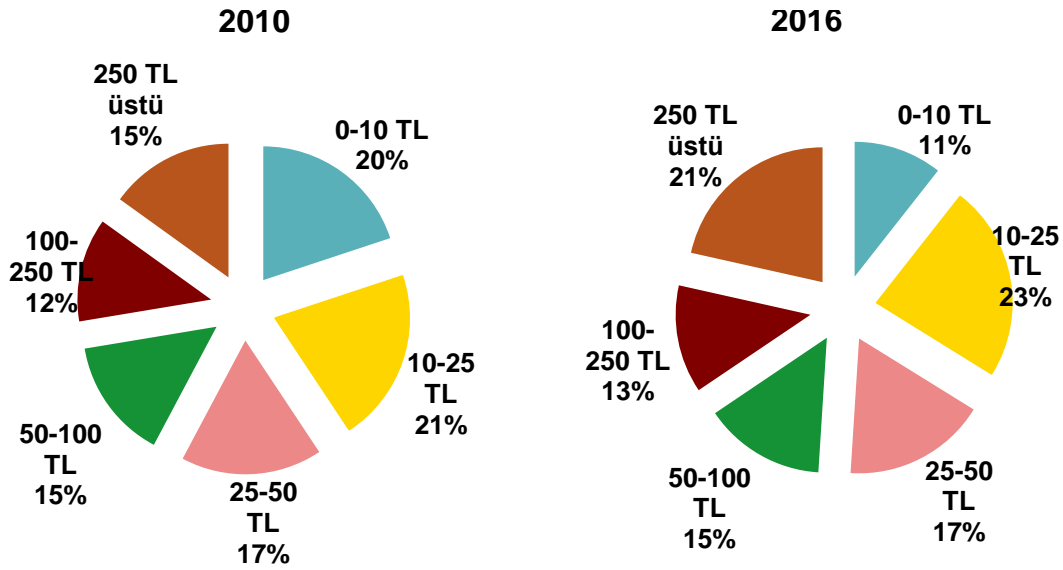


Kaynak: TİTCK, İEİS

Kaynak: TİTCK, İEİS

İthal ürünlerde 2016'da adet bazında en fazla pay %23 ile 10-25 TL arası ve %21 ile 250 TL üzeri ürün gruplarında görülmektedir. 2010'la kıyaslandığında 250 TL üzeri ürünler 6 puan artış gösterirken, 10 TL altındaki ürünler 9 puan azalmıştır.

Grafik 20- İthal Ürünler Fiyat Dağılımı

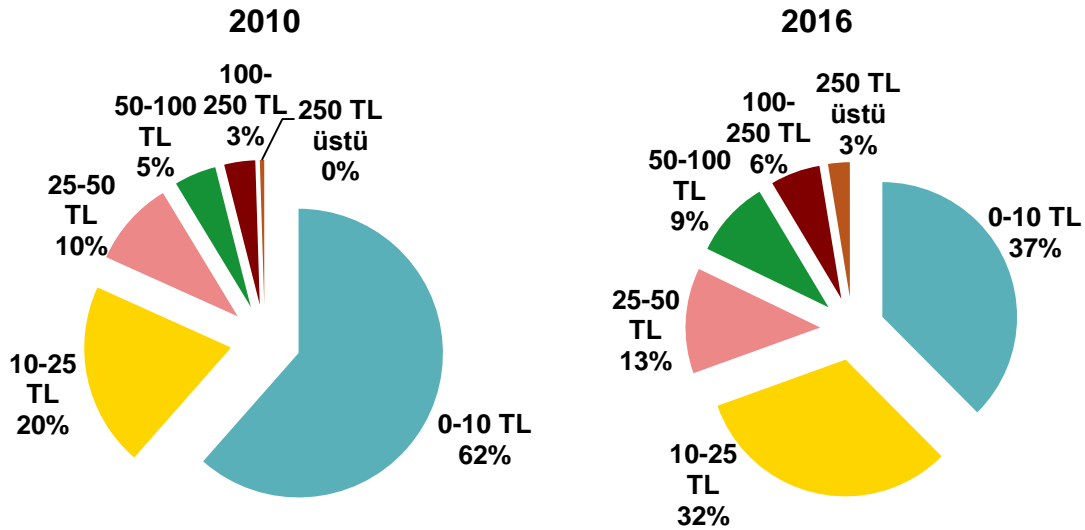


Kaynak: TİTCK, İEİS

Kaynak: TİTCK, İEİS

İmal ürünler içerisinde en çok paya sahip ürün grubu %37'lik pay ile 0-10 TL ürün grubudur. Bu ürünlerde 25 TL altında fiyata sahip ürünler ilaç pazarının %69'unu oluşturmaktadır. 2010'da 250 TL üstünde fiyat alan imal ürün neredeyse hiç bulunmazken 2016'da bu ilaçlar %3'lük pay edinmişlerdir.

Grafik 21- İmal Ürünler Fiyat Dağılımı

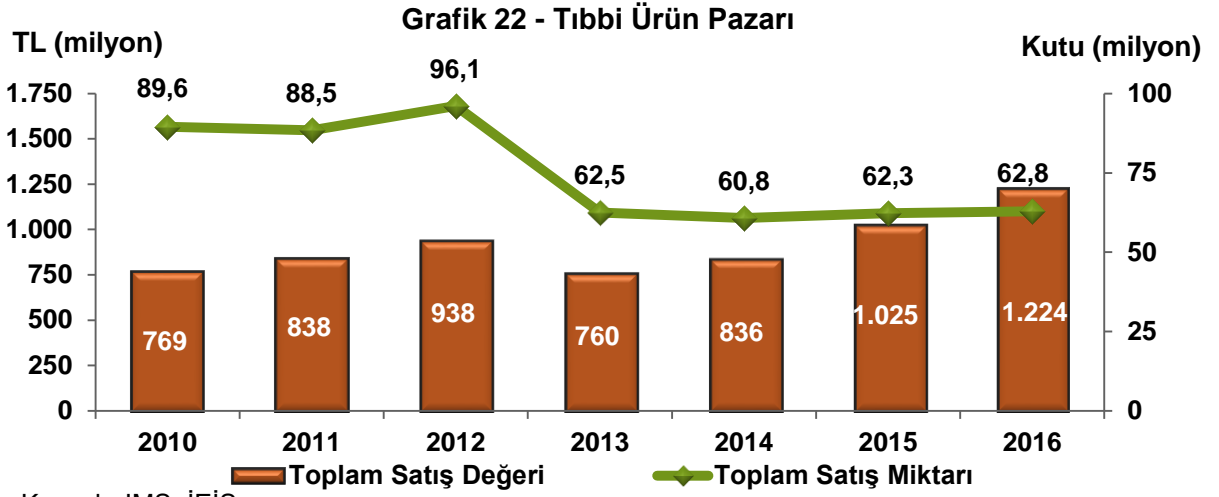


Kaynak: TİTCK, İEİS

Kaynak: TİTCK, İEİS

2. Tıbbi Ürün Pazarı

İlaç şirketlerinin portföylerinde yer alan ve ilaç olmayan tıbbi ürünler, Sağlık Bakanlığından ruhsatlı biyosidal ürünleri, farmasötik formdaki bazı tıbbi cihazları, tıbbi mamaları, kozmetik ve dermokozmetik ürünleri; Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığından izinli vitaminleri, gıda takviyelerini, ve mamaları içermektedir. Bu ürünler, 2016'da %19,4 büyüme ile değerinde 1,22 milyar TL'ye, kutuda ise %1 artış ile 63 milyon kutu hacme erişmişlerdir.



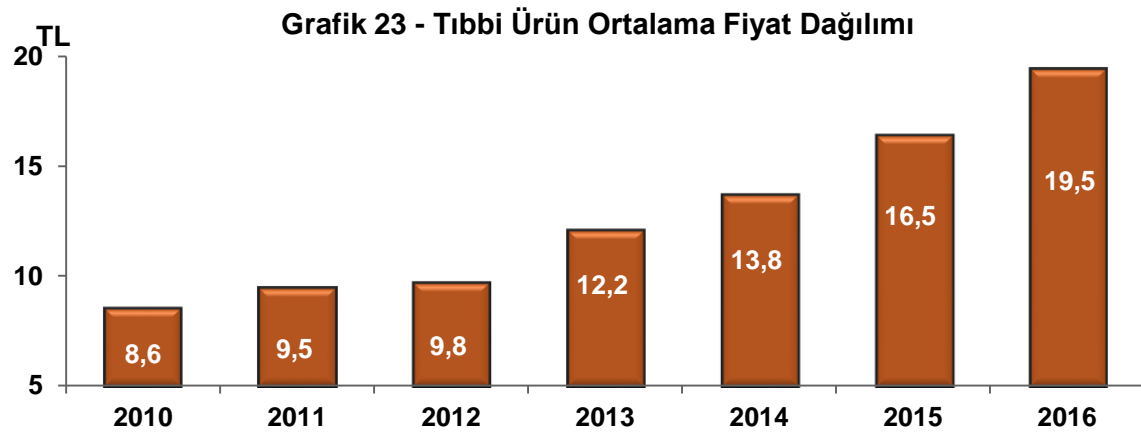
Tıbbi ürünlerin alt kırılımları incelendiğinde ise son 6 yılda bu ürün gruplarında çok ciddi bir şekilde geri ödemesiz ürünlere doğru kayma eğilimi görülmektedir.

Tablo 8- Tıbbi Ürün Pazarı Alt Dağılımları

	2010		2016	
	Değer (Milyar TL)	Pay	Değer (Milyar TL)	Pay
İlaç Dışı Ürünler	0,77	100%	1,22	100%
Geri Ödemeli	0,19	24,2%	0,01	0,9%
Geri Ödemesiz	0,58	75,8%	1,21	99,1%

Kaynak: IMS, İEİS

Tıbbi ürünlerin ortalama fiyatı 2010'da 8,6 TL iken 6 yılda %126,7 artış göstererek 2016'da 19,5 TL'ye ulaşmıştır.



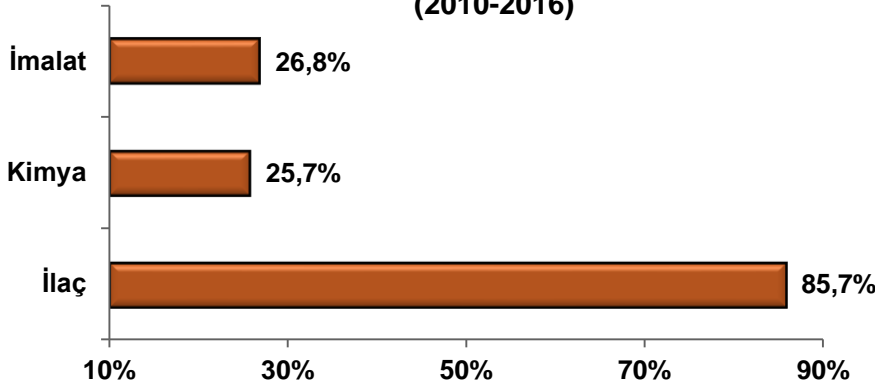
3. Üretim

Sanayi üretim endeksi verilerine göre, 2014'ten bu yana çift haneli büyüme yakalayan ilaç sektöründe üretim, 2016'da da bir önceki yıla göre %14,8 artış göstermiştir. Buna karşılık, üretim, imalat sanayinde %1,4, kimya sektöründe %3,9 artmıştır. İlaç sektörü, 2016 yılında, imalat sanayi üretimindeki büyümeye en yüksek katkıyı veren sektör olmuştur. Bu çerçevede, %1,4 düzeyindeki artışın 0,6 puanı ilaç endüstrisinin katkısı ile gerçekleşmiştir.

2010-2016 arası dönem incelendiğinde ise imalat sanayinde üretim %26,8, orta teknoloji seviyesindeki kimya sektöründe üretim %25,7 büyürken ilaç sektöründe üretimin %85,7 arttığı görülmektedir.

Hükümetin eylem planında da yer alan yerli üretimin desteklenmesine yönelik kamu politikaları hayata geçirilmeye başlanmıştır. Bu doğrultuda ilerleyen yıllarda endüstrimizde yurtiçi üretimin daha da artması beklenmektedir.

**Grafik 24- Sanayi Üretim Endeksi Değişimi
(2010-2016)**

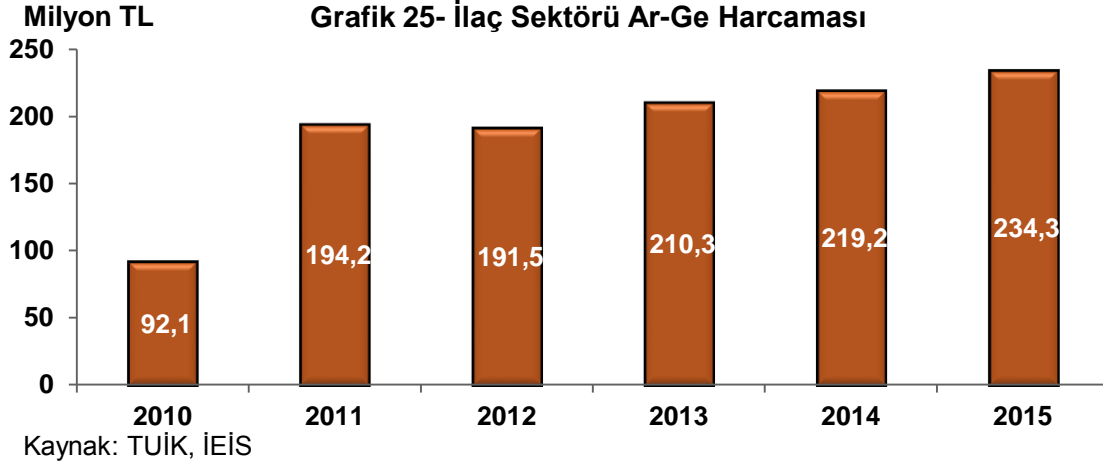


Kaynak: TÜİK, İEİS

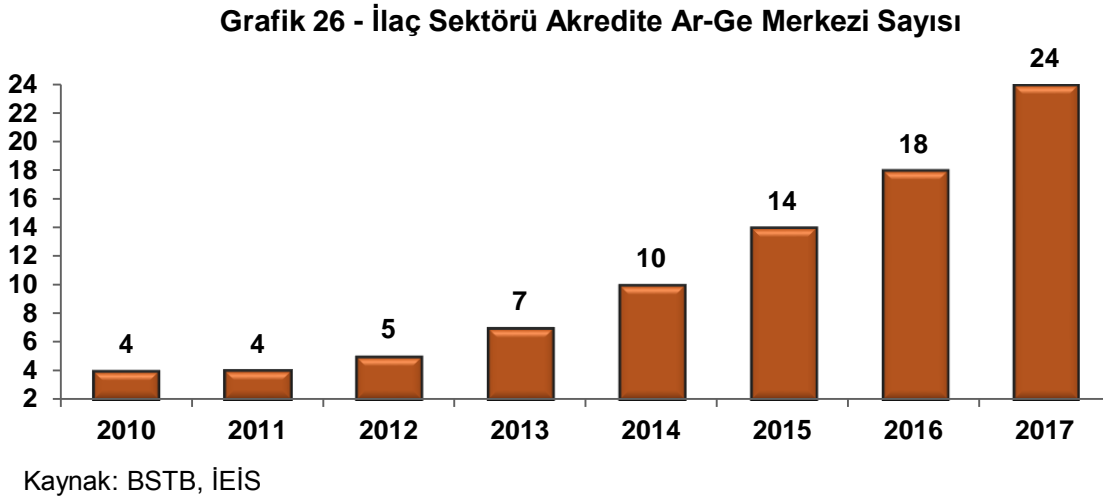
4. Ar-Ge

İlaç endüstrisi, 24 akredite Ar-Ge merkezi, 1053 çalışanı, 596 tamamlanan, 571 devam etmekte olan projesi, 126 başvuru ve 9 tescilli patentiyle ülkemizin sanayi dönüşümüne önemli katkı sağlayacak öncelikli sektörler arasında yer almaktadır. Ar-Ge alanında gerçekleştirilecek ilerlemeyle ithalatına bağımlı olduğumuz önemli ürünlerin ülkemizde üretilebilmesi sağlanabilecektir.

İlaç Ar-Ge harcaması, 2010'daki 92,1 milyon TL düzeyinden %154 artışla 2015'te 234,3 milyon TL'ye ulaşmıştır. Bu artış, bileşik bazda yıllık (CAGR) %21, üretici fiyatları bazında %82 oranında reel bir büyümeye işaret etmektedir.



2010 yılında 4 olan akredite Ar-Ge merkezi sayısı, bugün 24'e yükselmiş durumdadır.



5. Yatırım Teşvikleri

2009 yılında yürürlüğe giren 2009/15199 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla, daha önce değişik kamu kurumları tarafından, farklı şekillerde uygulanan yatırım teşvikleri, olumlu yönde çok önemli değişikliklere uğrayarak, Ekonomi Bakanlığının koordinasyonunda tek elden yönetilmeye başlanmıştır. Bu kararla, ilaç sektörüne genel ve bölgesel teşvikler dışında, 20 milyon TL'nin üzerindeki biyoteknolojik, onkolojik ilaçlar ile kan ürünlerine yönelik yatırımlar öncelikli yatırım kapsamına alınarak daha yüksek teşvikler sağlanması hedeflenmiştir.

Daha sonra 2012 yılında yürürlüğe giren 2012/3305 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla ileri teknoloji sınıfında yer alması nedeniyle ilaç yatırımları 5. Bölge teşviklerinden yararlanır hale gelmiştir.

Teşvik mevzuatındaki bu gelişmeler, ilaç sektöründe yatırımların artmasını sağlamakla birlikte, 2015 ve 2016 yıllarında ekonomik gelişmelerin etkisiyle bir azalma olmuştur. Bu olumsuz durumun düzelmesi halinde, ilaç sektöründeki yatırımların tekrar artacağı tahmin edilmektedir.

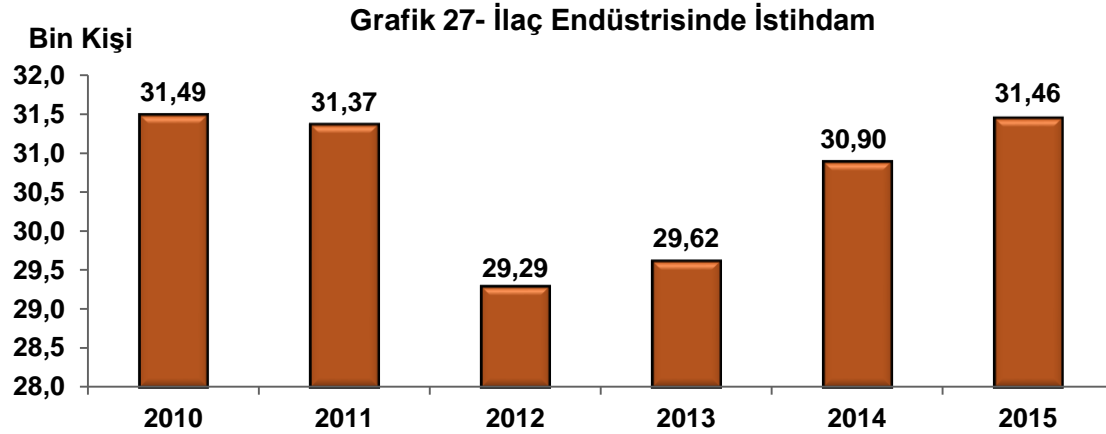
Tablo 9- İlaç Endüstrisinde Yatırım Teşvikleri

	Belge Adedi		Sabit Yatırım (milyon TL)			Yatırımla Sağlanan İstihdam		
	İlaç	Toplam	İlaç	Toplam	Pay	İlaç	Toplam	Pay
2010	14	3.581	272	67.439	0,40%	634	132.739	0,48%
2011	17	3.979	237	49.481	0,48%	600	119.903	0,50%
2012	20	4.025	672	61.794	1,09%	725	148.428	0,49%
2013	21	4.667	512	95.191	0,54%	672	189.260	0,36%
2014	17	3.959	1.707	64.503	2,65%	885	143.305	0,62%
2015	24	4.552	879	99.074	0,89%	956	141.771	0,67%
2016	15	5.161	327	97.780	0,33%	551	141.356	0,39%

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı, İEİS

6. İstihdam

TÜİK verilerine göre 2015'te ilaç sektöründe yaklaşık 31 bin 500 kişi çalışmaktadır. Aşağıdaki tabloda sektördeki istihdam verisinin yıllar itibarıyla nasıl değiştiği özetlenmektedir. Global bütçe dönemi süresince uygulanan fiyat odaklı politikalar kaçınılmaz olarak sektörün istihdam verilerini de etkilemiştir. Nitekim sektördeki kişi sayısı 2010'dan bu yana ciddi erezyonlara uğramıştır. Sektör 2015'te ancak 2010 yılındaki insan kaynağı seviyesine ulaşmıştır.



Kaynak: TÜİK

7. Dış Ticaret

2010 yılında 603 milyon ABD doları seviyesinde olan ilaç ihracatı 6 yılda %43,1 düzeyinde artarak 2016'da 863 milyon ABD dolarına ulaşmıştır. Aynı dönemde, Türkiye toplam ihracatı %25,2 oranında büyümüş, böylece ilaç endüstrisinin Türkiye ihracatına katkısı, %0,53'ten %0,60'a yükselmiştir.

Öte yandan ilaç ihracatı 2016'da son 6 yıl içerisinde ilk kez artış göstermemiştir.

İlaç ithalatı ise 2014'te gerçekleşen %5,6'lık büyümeden sonra azalma eğilimine girmiş, 2016'da da azalmaya devam etmiştir. 2010-2016 arası dönemde ilaç ithalatı toplamda %5,3 azalma göstermiş ve 4,5 milyar ABD doları seviyesine gerilemiştir. Bu gelişmeler sonucunda dış ticaret açığı 2016'da 3,66 milyar ABD dolarına gerilemiş, ihracatın ithalatı karşılama oranı ise %19,1 seviyesinde gerçekleşmiştir.

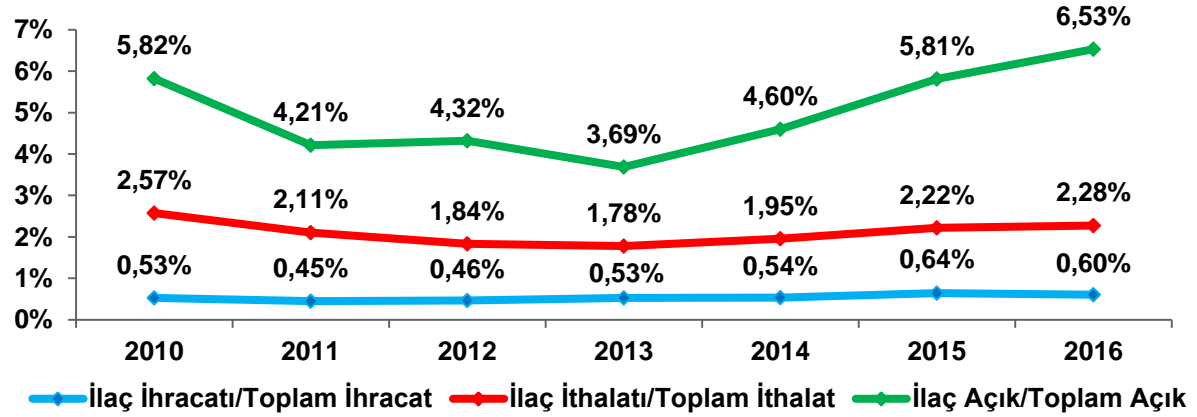
Tablo 10- Eczacılık Ürünleri İhracat ve İthalatı (Milyon ABD Doları)

İlaç	İhracat	Değişim	İthalat	Değişim	Dış Ticaret Açığı	Değişim	İhracat / İthalat
2010	603	28,3%	4.773	7,9%	-4.171	5,4%	12,6%
2011	610	1,2%	5.074	6,3%	-4.464	7,0%	12,0%
2012	709	16,2%	4.342	-14,4%	-3.633	-18,6%	16,3%
2013	800	12,9%	4.482	3,2%	-3.682	1,3%	17,8%
2014	845	5,6%	4.731	5,6%	-3.887	5,6%	17,9%
2015	921	9,1%	4.605	-2,7%	-3.684	-5,2%	20,0%
2016	863	-6,4%	4.521	-1,8%	-3.658	-0,7%	19,1%

Kaynak: TÜİK, İEİS

İhracat yapılan ülkeler incelendiğinde 2010'da 137 ülkeye ihracat gerçekleşirken 6 yıllık süre içerisinde 27 ülkeye daha ihracat yapılmaya başlanmıştır. İhracatın sonlandığı 11 ülke de hesaba katıldığında 2016'da Avrupa Birliği (AB), Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT), Kuzey Afrika ve Ortadoğu ülkeleri başta olmak üzere toplam 153 ülkeye ihracat gerçekleşmiştir. Bununla birlikte 2016'da sektör toplam 89 ülkeden ithalat gerçekleştirmektedir.

İlaç endüstrisinin Türkiye dış ticareti içerisindeki payını incelediğimizde 2016'da ilaç ithalatının Türkiye toplam ithalatı içerisinde %2,28'lik, ilaç dış ticaret açığının ise %6,53 oranında bir paya sahip olduğu görülmektedir.

Grafik 28 - Türkiye Dış Ticareti İçerisinde İlaç

Kaynak: TÜİK, İEİS

Küreselleşmek ve dünyanın önde gelen ilaç üreticilerinden ve ihracatçılarından birisi konumuna gelmek sanayimizin temel hedeflerinden birisi olmakla beraber, bu hedefin önünde bazı engeller bulunmaktadır. Bu engellerin aşılması halinde endüstri hedeflerini gerçekleştirebilecektir. Ülkemizdeki düşük ilaç fiyatları, ilgili ülkelerdeki GMP denetimi ve ruhsatlandırma süreçlerinde yaşanan sıkıntılar, ruhsat sahibi ilaç firmalarının izni olmadan ecza depoları aracılığıyla yapılan ihracattan kaynaklı sorunlar ilaç ihracatının artmasının önündeki en önemli engeller olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sağlık Bakanlığımız tarafından verilen GMP belgelerinin hedef pazarlardaki otoriteler tarafından tanınması ilaç ihracatının artmasını sağlayacak önemli unsurlar arasında yer almaktadır. İlaçların kalite standartları doğrultusunda üretimini ve kontrolünü sağlayan uluslararası bir kurallar bütünü olan İyi Üretim Uygulamalarına (GMP) 1984 yılında geçen ülkemizde, ilaç üretim tesisleri, dünya genelinde birçok ülkede denetim

gerçekleştiren Sağlık Bakanlığımızca denetlenmekte ve akredite edilmektedir. Ancak bu belge birçok ülke otoritesi tarafından tanınmamakta ve ilaçların ihracat için ilgili ülkelerde ruhsatlandırma sürecinde kendi denetimlerini yapmaktadırlar. Bu çerçevede, Sağlık Bakanlığımız tarafından verilen GMP sertifikalarını sektörün ülkelere göre görüşleri çerçevesinde tek taraflı veya karşılıklı olarak tanıyabilecek ülkelerde gerekli girişimlerin başlatılması ihracatımızın artırılmasına katkı sağlayacaktır. Ayrıca ihracat pazarlarında ruhsatlandırma süreçlerinin firmalarımız açısından kolaylaştırılması ve kısaltılmasının sağlanması için girişimlerde bulunulması önem taşımaktadır.

İlaç ihracatının artırılması için aşılması gereken sorunlardan birisi de ilaç firmaları tarafından iç pazarda satılması amacıyla piyasaya sürülen ürünlerin, ecza depoları vasıtasıyla ilaç firmalarının bilgisi olmadan, söz konusu firmaların da faaliyet gösterdiği yurtdışı pazarlara izinsiz olarak ihraç edilmesidir. Bu durum hem ilaç fiyatlarını düşürmekte hem de sevkiyatların İyi Dağıtım Uygulamaları (Good Distribution Practices-GDP) kurallarına uygunluğu denetlenemediğinden firmaların dış pazarlardaki itibarlarına zarar vermektedir. Söz konusu uygulama, firmalarımızın başta Turquality programı olmak üzere Ekonomi Bakanlığımızın da çeşitli desteklerinden yararlanarak büyük emek ve maliyetle oluşturmaya ve tanıtımını yapmaya çalıştıkları markaların yurtdışı pazarlarda tutunmasını riske atmaktadır. Dolayısıyla uzun vadede ilaç ihracatımızın azalmasına neden olabilecek bir durum oluşmaktadır. Bu durumun neden olduğu sorunların ortadan kaldırılması için, Sağlık Bakanlığı tarafından bu depolara ihracat izni verilirken; ilaçların ruhsat sahibi firmaların resmi yazılı onayının aranması ve bu onayın başvuru evraklarında olmaması durumunda, ilgili ilaçların ihracatına izin verilmemesi yönünde gerekli düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

İhracatın değerinin azalmasında rol oynayan önemli faktörlerden bir diğeri de Türkiye’de uygulanan düşük fiyat politikalarıdır. Ülkemizdeki ilaç fiyatlarının ihracat yaptığımız ülkelerde kaynak fiyat olarak kabul edilmesi, Türk ilaç firmalarının ülkenin şartlarına uygun fiyatlardan pazara girişini ve rekabet etmesini zorlaştırmaktadır. Bu durumda, üreticilerimiz üretim imkanı bulunan ihracat pazarlarında daha yüksek fiyat alabilmek adına fason üretim yaptırmayı tercih edebilmektedir. Ayrıca yine bu nedenle kilo başı ihracat değeri yıllar itibarıyla düşüş göstermektedir. İhracatımız miktar olarak artmakta; ancak bu artış değere yansımamaktadır. Nitekim, 2012 yılından bu yana sektörün kilo başı ihracat değeri %22 oranında azalarak 37,2 ABD dolarından 29 ABD dolarına düştüğü görülmektedir. Ayrıca, Türkiye’nin kilogram başına ortalama ihracat değerinin yaklaşık 1,5 dolar olduğu göz önüne alındığında, sektörün katma değerinin ne kadar yüksek olduğu ortadadır.

Tablo 11- Kilo Başı İhracat Değeri

	2001-2004	2005-2008	2009-2012	2013-2016
İlaç Endüstrisi	47,6	45,6	37,2	29
Türkiye	0,75	1,32	1,34	1,51

Kaynak: International Trade Center, İEİS

Ülke bazında eczacılık ürünleri ihracat ve ithalatı incelendiğinde 2016’da sırasıyla Güney Kore, İsviçre, Irak ve ABD’nin sektörün en çok ihracat yaptığı ülkeler olduğu görülmektedir.

Tablo 12- Ülke Bazında İhracat (Milyon ABD Doları)

Ülke Adı	2015	2016	Değişim (%)
Güney Kore	225	165	-26,9%
İsviçre	48	60	25,0%
Irak	52	46	-11,7%
ABD	53	39	-25,6%
K.K.T.C.	26	29	12,0%
Slovenya	21	29	37,5%
Libya	17	26	52,7%
İran	25	26	3,1%
Almanya	50	25	-49,8%
Azerbaycan	31	22	-29,1%

Kaynak: TUIK,İEİS

En önemli ithalat pazarları ise Almanya, ABD, İsviçre, Fransa ve İngiltere'dir.

Tablo 13- Ülke Bazında İthalat (Milyon ABD Doları)

Ülke Adı	2015	2016	Değişim (%)
Almanya	817	849	3,9%
ABD	557	559	0,4%
İsviçre	421	376	-10,6%
Fransa	389	364	-6,5%
İngiltere	306	313	2,1%
İtalya	298	301	1,0%
İrlanda	301	269	-10,6%
Güney Kore	225	217	-3,5%
Danimarka	164	157	-4,3%
Belçika	161	153	-5,1%

Kaynak: TUIK,İEİS

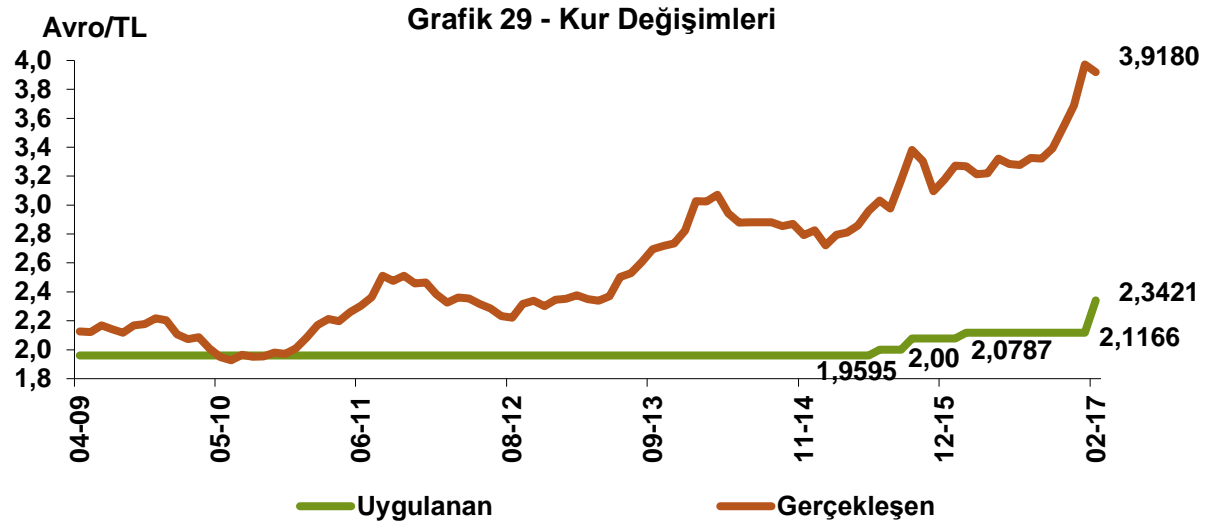
8. Sonuç ve Değerlendirme

2008 yılında başlayan ve şiddeti giderek artan küresel ekonomik kriz, ekonomimizi derinden etkiledi. Kriz ile birlikte kamu maliyesinin yaşadığı zorlukları aşmak amacıyla 2009 yılında radikal düzenlemeler yapıldı. Bu kapsamda global bütçe uygulaması başlatıldı. Sağlıkta Dönüşüm Programı çerçevesinde iyileşen hizmet kalitesine ve sağlığa erişimin artmasına bağlı olarak artan sağlık harcamaları sadece ilaç fiyatlarına yönelik alınan önlemlerle kontrol altına alınmaya çalışıldı. Sağlanan hizmetle orantılı olmayan ilaç bütçeleri belirlendi ve ilaç bütçesinin aşılması gerekçe gösterilerek ilaç fiyatları sürekli düşürüldü, SGK iskonto oranları ise arttırıldı.

Bunlara ek olarak, mevzuatta aranan şartlar sağlandığı halde AB kaynaklı ilaç fiyatlarının TL'ye dönüştürülmesi için kullanılan Avro değeri, Nisan 2009 tarihinden Mayıs 2015 tarihine kadar güncellenmeyerek, ilaç harcamalarını kontrol etmek amacıyla 1,9595 TL düzeyinde sabit tutuldu. Kurun güncellenmesi için endüstri tarafından açılan dava, Nisan 2015'te ilaç sektörü lehine sonuçlandı. İlk olarak 2 TL olarak açıklanan dönüşüm kuru, endüstrinin itirazının ardından bir önceki yılın Avro ortalamasının %70'i oranında belirlenmesi uygulamasına geçildi. Bu değer 2017 yılı için 2,3421 TL olarak güncellendi.

Kamunun stratejik sektörler arasında değerlendirdiği ilaç endüstrisi, ileri teknolojiye dayanan, yeniliğin sürekli olduğu, bilimsel ve teknolojik gelişmelere ve değişimlere hızla ayak uydurulması gereken bir endüstridir. Bu yapı içinde, rekabet gücünü korumak için firmalar endüstriden kazandıklarını tekrar endüstriye aktarmak durumundadır. Oysa fiyat ve maliyet odaklı kamu politikaları nedeniyle sektör kan kaybetmektedir.

Dolayısıyla, sektörü bir önceki yılın Avro satış kuru ortalamasının %70'ine denk gelen bir dönüşüm kuruna mahkum eden Avro değeri düzenlemesi, ekonomik gerçeklikten uzak bir yaklaşımdır. Bu çerçevede, bir önceki yılın ortalamasının %70'i yerine tamamının baz alınması gerekmektedir.



Kaynak: TCMB, İEİS

2010-2016 arası dönemde pazar enflasyondan arındırıldığında ancak %1 oranında artış gösterebilmiştir. Global bütçe uygulaması döneminde ilaç endüstrisi kan kaybetmiş, sektör, ihracat, yatırım ve istihdam alanlarında potansiyelinin altında gelişim göstermiştir. Endüstride maliyetler düşürülmeye çalışılmış bunun için de önce yatırımlar ertelenmiş, işe alımlar azaltılmıştır.

Bugün dünya ilaç pazarında, pazar değeri açısından 16. sırada yer alan ilaç endüstrisinin rekabet gücünü artırması için özellikle yatırım, ihracat, fiyat gibi alanlarda desteklenmesi gerekmektedir. Hem mevcut teşviklerin etkinliğinin artırılması hem de farklı teşvik mekanizmaları kurgulanması ile ülkemizin rekabet gücü artacak, sektör Ar-Ge yetkinliğini arttırarak daha yüksek katma değerli ürünler üretebilecek, küresel bir ilaç üreticisi ve ihracatçısı olabilecektir.



İLAÇ ENDÜSTRİSİ
İŞVERENLER SENDİKASI

İSTANBUL OFİSİ

Nef 09 B Blok Kat: 10 Sanayi Mah.
Hümeyra Sok. No: 7 34115 Kağıthane / İstanbul
T: +90 212 353 11 20 F: +90 212 353 11 41

ANKARA OFİSİ

Kızılırmak Mah. Ufuk Üniversitesi Caddesi No:18
Ambrosia Plaza Kat:10 Çukurambar / Ankara
T: +90 312 431 96 07 F: +90 312 435 15 78

www.ieis.org.tr - info@ieis.org.tr
www.trpharmaexporters.org.tr